
FEDERALE RAAD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

Advies

- over de steun van het departement ontwikkelingssamenwerking aan het internationaal landbouwonderzoek in het kader van de Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR)
  - gevraagd door Dr. R. Moreels, Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking
  - Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de FRDO op 8 oktober 1997.
-

1. Inleiding

1. Dit advies is een antwoord op de vraag dd. 1 april 1997 van Staatssecretaris Réginald Moreels. De Raad vindt het belangrijk deel te nemen aan de procedure waarbij de verschillende onderdelen van het beleid worden besproken in een breed maatschappelijk debat. Daarom dankt de Raad de Staatssecretaris voor deze adviesvraag. In de samenvatting wordt een bondig antwoord geformuleerd op de vragen van de Staatssecretaris. De nuances worden weergegeven in het volledige advies.

2. Het advies bestaat uit drie delen.

In het eerste deel wordt de Onderzoeksagenda (Research Agenda) en de werking van CGIAR op zich besproken. In dit deel vergelijkt de Raad de richting die CGIAR uitgaat met de doelstellingen verwoord in Agenda 21 gekoppeld aan de strategieën en de doelstellingen van ontwikkelingssamenwerking.

3. Het tweede deel beoordeelt de voorgestelde procedure voor het maatschappelijk debat over de Belgische bijdrage aan het CGIAR.

4. In het derde deel bespreekt de Raad de totale bijdrage aan het CGIAR en de samenstelling ervan.

2. Samenvatting

1. De Raad oordeelt dat de voorliggende Research Agenda, die een trendbreuk betekent met het verleden van de CGIAR, aansluit bij de doelstellingen van het beleid en bekommernissen voor duurzame ontwikkeling. Bewust van het verschil tussen een plan en de uitvoering ervan blijft de Raad kritisch tegenover het bereiken van de gestelde doelstellingen. Daarom adviseert de raad een actieve opvolging van de interne evaluaties van CGIAR en een grondige evaluatie van de bestedingen van de Belgische bijdrage voor voorliggende Research Agenda .

2. De Raad staat positief tegenover de adviesprocedure die door de overheid voor de toekomst wordt ingesteld. De procedure zelf moet echter beter gestroomlijnd worden. Hierbij moet informatiewinning bij de direct betrokken groepen zoals universiteiten, CGIAR, NGO's voorafgaan aan de vraag om advies aan de Raad als vertegenwoordiger van het maatschappelijk middenveld (Civil Society).

3. De Raad oordeelt dat, gezien de nieuwe missie van het CGIAR en de huidige prioriteiten van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, de huidige

---

samenwerkingscriteria moeten aangepast worden. Hierbij stelt de Raad voor een belangrijk deel van de bijdrage "voorwaardelijk" (restricted) te houden, maar de restricties in de eerste plaats in functie van de beleidsdoelstellingen te formuleren. Pas op de tweede plaats kunnen overwegingen over de Belgische expertise opgenomen worden. De hoogte van de financiering van de toekomstige CGIAR onderzoeksagenda's dient afhankelijk gemaakt worden van de gevraagde evaluatie. Een betere opvolging vanuit de administratie is hoe dan ook nodig. De Raad vraagt meer openbaarheid en uitwisseling van de informatie met betrekking tot dit dossier.

3. Research agenda

3.1 Waarom steun verlenen aan een internationale organisatie ?

1. De bijdrage aan een internationale organisatie staat in functie van de doelstellingen van de ontwikkelingssamenwerking en de te verwachte resultaten.
2. Voor de Raad moet een bijdrage van België aan een internationale organisatie zoals de CGIAR zorgvuldig geanalyseerd worden. Bij een te grote versnippering van de Belgische bijdragen wordt een goede opvolging immers onmogelijk. Verschillende criteria moeten bij de keuze voor een internationale instelling in overweging genomen worden. Deze betreffen vooral de resultaten die men kan verwachten van die organisatie m.b.t. de duurzame ontwikkeling en de werking op zich.
3. In de eerste plaats wordt een algemeen kader geschapen alvorens specifiek CGIAR te bespreken:

3.1.1 Directe bijdrage tot het bereiken van de Belgische doelstellingen

1. In het Toekomstplan voor Ontwikkelingssamenwerking is armoedebestrijding de doelstelling van de Belgische hulp. Als prioritaire sector wordt ondermeer de landbouw en voedselzekerheid naar voor geschoven. De aanpak gebeurt op basis van een regionale en sectoriële concentratie.
2. Sinds de stichting was de basismissie van het CGIAR de productieverhoging van voedselgewassen, door de promotie van de Groene Revolutie in zogenaamde ontwikkelingslanden. Over de gevolgen van de groene revolutie voor de armoedebestrijding, de sociale structuur, voedselzekerheid en het milieu bestaan er grote meningsverschillen. De stijging van de productie ging daarbij vaak ten koste van de socio-economische situatie van de kleine boer, de lokale voedselveiligheid en het milieu.
3. Tijdens de jaren tachtig werden de gevolgen voor milieu en de sociale gevolgen, vooral voor de armste boeren, van de groene revolutie ter discussie gesteld. Er ontstond een vertrouwenscrisis. Ook de steun van de donoren aan het CGIAR verminderde.
4. Om een uitweg te vinden werd in 1994, te Lucarno, een vergadering op ministerieel niveau gehouden om de missie van CGIAR te herformuleren. De nieuwe opdracht was: " het stimuleren van duurzame landbouw ten behoeve van de voedselzekerheid in ontwikkelingslanden."
5. De basiselementen voor het vastleggen van prioriteiten binnen het CGIAR zijn armoedebestrijding en het duurzame behoud van de productiecapaciteit. Ze

---

zal zich richten op de armste streken en producten en technieken die in het belang zijn van de financieel minst draagkrachtigen. De voorliggende Research Agenda betekent een trendbreuk met het verleden.

6. Gezien de, tenminste formeel, gelijklopende doelstellingen en strategieën tussen de onderzoeksagenda en de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, stelt de Raad vast dat, een bijdrage aan het CGIAR verantwoord is om de doelstellingen van het Belgische beleid te verwezenlijken, op voorwaarde dat de Belgische administratie actief participeert bij de heroriëntering van het CGIAR naar een duurzame ontwikkeling.

3.1.2 Indirecte bijdrage tot het bereiken van de doelstellingen

3.1.2.1 WETENSCHAP EN PRAKTIJKKENNIS ALS INPUT VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. Landbouwontwikkeling is een belangrijk element in de ontwikkelingssamenwerking. Uit hoofde van haar structuur kan de CGIAR beschikken over een grote wetenschappelijke kennis op dit specifieke gebied. Een nauwe samenwerking tussen CGIAR en officiële en indirecte ontwikkelingssamenwerking is dan ook noodzakelijk. Gezien de nieuwe doelstelling van de CGIAR dringt de Raad erop aan dat deze gepaard gaat met een betere doorstroming van informatie dan in het verleden het geval was. Een belangrijk aspect van kennis is de praktijk in de ontwikkelingslanden, bij de NARS (National Agricultural Research System) en de lokale NGO's (Niet Gouvernementele Organisaties). Het is belangrijk dat er gewerkt wordt aan een goede verstandhouding tussen de verschillende actoren.
2. De Raad acht participatie van deze actoren, onderzoeksinstituten, boerenorganisaties, NGO's en andere belangengroepen uit de civiele maatschappij, van cruciaal belang voor een degelijke en evenwichtige ontwikkeling. Informatie-uitwisseling zal zeker een bijdrage kunnen leveren aan een betere samenwerking. Dit kan onder andere door deze ter beschikking te stellen via Internet. Transparantie rond ondersteunende programma's zal daarenboven de verdenking van favoritisme kunnen wegnemen.
3. De Raad adviseert een actief beleid te voeren om deze interactie te stimuleren zowel met betrekking tot de CGIAR als in de bilaterale en indirecte programma's en de transparantie met betrekking tot ontwikkelings-samenwerking te bevorderen.

3.1.2.2 VORMING VAN EIGEN EXPERTISE

1. Door samenwerking met internationale instellingen van hoog niveau, kan België de noodzakelijke expertise ontwikkelen om haar ontwikkelingssamenwerking kwalitatief te verbeteren.

3.1.2.3 BELGISCHE INVLOED OP GROTERE VERBANDEN

1. Om invloed te kunnen uitoefenen op een internationale organisatie zoals het CGIAR moet er tenminste aan drie voorwaarden worden voldaan: Het eigen beleid moet duidelijk gedefinieerd zijn. Dit beleid moet efficiënt binnen de organisatie verdedigd worden. Tenslotte is voor het toetsen van het eigen beleid aan de realiteit van de CGIAR terugkoppeling vanuit de vertegenwoordigers bij de organisaties naar het beleid noodzakelijk. Het Toekomstplan en de sectoriele nota's in voorbereiding zetten een stap in deze

---

richting.

2. De Raad wijst er op dat de verdediging van het eigen beleid niet moet gebeuren in termen van cliëntelisme maar in een geest van partnerschap met overheden, onderzoekers en de civiele maatschappij in ontwikkelingslanden en in België
3. De Raad adviseert op basis van deze drie voorwaarden een duidelijk afgebakende politiek te voeren t.a.v. CGIAR.

3.1.3 Indirecte voordelen van de hulp

1. De indirecte voordelen van internationale samenwerking mogen naar het oordeel van de Raad niet uit het oog verloren worden. Naast de opbouw van expertise binnen de universiteiten en wetenschappelijke instituten geeft het prestige en schept werkgelegenheid.
2. De Raad vindt het nochtans belangrijk dat ontwikkelingscriteria, die verband houden met duurzame ontwikkeling prioritair zijn voor de toewijzing van gelden. Om misbruiken te voorkomen vraagt de Raad transparantie en openbaarheid van de gegevens. Die transparantie was in het verleden onvoldoende.

3.2 Bespreking van de Onderzoeksagenda

3.2.1 Probleemanalyse

1. Binnen het kader van de ontwikkelingen van de laatste jaren wordt in de onderzoeksagenda een analytisch kader geschetst voor een fixatie van de prioriteiten.
2. Deze probleemanalyse is sterk gecompriimeerd, maar geeft een goed inzicht in de situatie van de boer.

3.2.2 Subsidiariteit van de werking

1. CGIAR neemt in principe enkel de taken op zich die niet op een lager niveau kunnen uitgevoerd worden.
2. De Raad vindt dit een goed principe, alleen moet men er dan wel voor waken dat de andere niveaus deze taken op zich willen en kunnen nemen. Daarvoor bestaat er momenteel weinig evidentie. Vooral over de huidige capaciteiten van de NARS (National Agricultural Research Systems) tast men in het duister.
3. Indien NARS en voorlichtingsdiensten de onderzoeksresultaten niet doorspelen naar de (arme) landbouwbevolking, dan moet de CGIAR hen daartoe aanzetten en zelf het voortouw nemen.

3.2.3 Doelstellingen van CGIAR, indicatoren en gewichten

1. Door de verschillende aspecten van de armoedeproblematiek te binden aan de opdracht van de CGIAR wordt een politiek gewicht toegekend aan de verschillende aspecten. Als voornaamste parameters worden armoede, degradatie van het milieu, ontwikkelingspotentieel van het onderwerp, kans op succes van het onderzoek en wetenschappelijke doorbraak opgenomen.
2. De Raad onderschrijft deze aanpak waarbij in het beslissingsproces zo veel mogelijk indicatoren en parameters gebruikt worden om tot een objectief besluit te komen.
3. Desondanks stelt de Raad zich vragen over de praktische waarde van deze oefening. Om de beslissingen op het terrein te nemen, bestaan er immers nog heel wat onbekende factoren die onverwachte effecten kunnen veroorzaken. De indicatoren kunnen derhalve slechts een vertrekpunt zijn om tot een effectief besluit te komen.
4. De Raad merkt op dat deze oefening slechts minimale verschuivingen

---

teweegbrengt in de activiteiten. Het gevaar van "relabelling" is reëel. Opvolging is hierom noodzakelijk. Een nauwlettend toezien op de ontwikkelingen in het veld is noodzakelijk. Ook de mogelijkheden een uitgestippeld beleid op een efficiënte manier aan te passen aan onverwachte situaties in het veld moet voorzien worden.

5. Om meer impact te krijgen op de besluitvorming vaardigen een aantal donoren deskundigen af naar het open TAC (Technical advisory committee). Bij de besluitvorming wordt immers terdege rekening gehouden met de adviezen van dit committee.
6. De Raad betreurt het dat de capaciteit van de administratie te beperkt is om een goede opvolging te kunnen garanderen.

3.2.4 Activiteiten

1. De vijf activiteitensectoren voor het CGIAR zijn:
  - productiviteitsverhoging
  - milieubescherming,
  - biodiversiteitszorg,
  - beleidsverbetering,
  - versterking van de "lokale" onderzoeksinstellingen.
2. De Raad stelt vast dat een strategie van steun aan CGIAR moet gepaard gaan met aandacht voor meer landbouwonderzoek om internationaal verworven resultaten aan te passen aan de lokale omstandigheden voor de concentratielanden.
3. Meer en meer onderzoek naar landbouwsystemen wordt overgelaten aan de NARS, waar zij, gezien de lokale specificiteit, thuishoren.
4. De Raad vraagt erover te waken dat door meer onderzoek over te laten aan de NARS, het onderzoek niet wordt afgeschaft maar eerder op het juiste niveau uitgevoerd.
5. De integratie van milieuzorg in het onderzoek naar landbouwsystemen is op zich een goede zaak. De Raad neemt de stelling in om milieu eerder als een horizontaal dan als een sectorieel thema te beschouwen. De Raad dringt erop aan om de doorlichting op duurzaamheid van alle aspecten die het werkterrein van CGIAR betreffen te behouden en zelfs te versterken.
6. Biodiversiteit krijgt in de toekomst meer aandacht. Voor cultuurgewassen is een genenbank voorzien. Voor bossen en aquatische ecosystemen wordt een conservatie in - situ vooropgesteld. De Raad adviseert ook voor landbouwgewassen conservatie in -situ te voorzien, bijvoorbeeld via een "restricted core", een voorwaardelijke bijdrage aan IPGRI
7. De Raad vraagt zich af hoe voorkomen kan worden dat privé-ondernemingen zich het genetisch materiaal dat beheerd wordt door de CGIAR kunnen toe-eigenen. De mogelijkheid bestaat immers om een octrooi te vragen voor een biotechnologische toepassing waardoor in wezen de hele plant gemonopoliseerd wordt.
8. Deze problematiek is des te acuter aangezien de kennis en de genenbank van CGIAR tot het publieke domein behoren.

-
9. De CGIAR zou speciale aandacht moeten besteden aan mengteelten en ecosystemen om voor de rurale bevolking voedselzekerheid zo dicht mogelijk te benaderen.
  10. Een vermindering van de steun aan de NARS is begrijpelijk binnen het mandaat van het CGIAR, maar lijkt enkel aanvaardbaar als die steun op andere manieren wel wordt ingevuld.

3.2.5 Concentratie per product en per sector

1. De concentratie per product en per sector is een kenmerk van het soort onderzoek dat door CGIAR uitgevoerd wordt. De richting die aan het onderzoek gegeven wordt naar monoculturen toe kan beschouwd worden als de bedrijfscultuur van een instituut dat gedomineerd wordt door onderzoeksverantwoordelijken die afkomstig zijn uit landen waar deze visie regel is.
2. De Raad kan zich aansluiten bij de voorgestelde keuze, maar merkt op dat voor de armoedebestrijding veel landbouwproblemen specifiek lokaal zijn. Binnen de Belgische concentratiepolitiek zal er dus voldoende aandacht aan onderzoek aangepast aan de lokale omstandigheden moeten besteed worden.
3. De traditionele landbouwsystemen die in de vorige agenda's te weinig aan bod kwamen integreren een veelheid van culturen en technieken, waarvan mengculturen en rotaties vaak de kern vormen.
4. Om aan de complexiteit van landbouwsystemen recht te doen, moet het CGIAR zijn aandacht verplaatsen van een benadering per product naar een benadering die gebaseerd is op een meer holistisch onderzoek, die de verschillende parameters van de voedselveiligheid van de huishoudens insluit.

3.2.6 Het voorgestelde "Systemwide" onderzoek

1. Het "systemwide" onderzoek omvat een veelheid van initiatieven die niet aan één onderzoekscentrum gebonden zijn.
2. De programma's die zich eerder op de landbouwproblemen in een ecologische min of meer homogeen gebied richten (ecoregionale benadering) maken hier deel van uit. Hierbij wordt uitgegaan van een benadering per landbouwsysteem. Een landbouwsysteem is het geheel van landbouwpraktijken met hun onderlinge samenhang die specifiek is voor een socio-ecologische situatie.
3. Ook programma's die gericht zijn op duurzaamheid, bijvoorbeeld bodem, water en nutriëntenbeheer worden hierbij ondergebracht.
4. Voor de Raad zijn de "Systemwide" onderzoeksthema's van uitzonderlijk belang wegens de meer holistische, landbouwsysteem gerichte benadering en de banden van deze programma's met de duurzame ontwikkeling.

3.3 Specifieke aandachtspunten

3.3.1 Biotechnologie

1. De CGIAR beheert 600.000 verschillende genotypes die als publiek eigendom beschouwd worden. . Gezien deze biodiversiteit het toezicht van de FAO valt

---

zijn deze genotypes voor iedereen vrij beschikbaar, inclusief voor de privé-sector. Om octrooien te voorkomen ondertekent de ontvanger een MTA (Material Transfer Agreement). Daarmee bevestigt hij akkoord te gaan dit genetisch materiaal niet te octrooieren zodat het vrij beschikbaar blijft.

2. De Raad adviseert om mechanismen uit te werken om de doelgroep kennis over en effectieve toegang tot dit genetisch materiaal te geven.
3. De Raad maakt zich bezorgd over de mogelijkheid tot monopolievorming in de sector van de landbouwgewassen. Landbouwbedrijven kunnen op deze manier afhankelijk worden van de octrooihouder, meestal multinationale ondernemingen. De bezorgdheid van de Raad is vooral gericht op het feit dat de biotechnologische toepassingen in hoofdzaak gericht zijn op de industriële landbouw. Dit maakt het risico groot dat het maatschappelijk potentieel dat in deze technologie aanwezig is ongebruikt wordt gelaten. Dat de financieel minst draagkrachtigen niet kunnen profiteren van de mogelijkheden die deze techniek in zich heeft zoals toepassingen die een bijdrage kunnen zijn voor de voedselzekerheid, door minder verlies van de productie en het terugdringen van milieuonvriendelijke chemicaliën.
4. De Raad stelt het op prijs dat de CGIAR in de toekomst meer aandacht zal besteden aan nieuwe technologieën. Om mogelijke risico's en negatieve effecten te voorkomen adviseert de Raad toepassing van 'technologisch aspectenonderzoek' TA (technology assessment) waarbij mogelijke ecologische en sociaal economische gevolgen in het onderzoek betrokken worden.
5. Biodiversiteit kan niet alleen geïnterpreteerd worden als genetische diversiteit van de landbouwgewassen. Zoals omschreven in het verdrag inzake Biologische Diversiteit gaat het om 'de variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van, onder andere, terrestische, mariene en andere aquatische ecosystemen de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken; dit omvat mede de diversiteit binnen de soorten, tussen de soorten en van de ecosystemen'. De Raad adviseert de gevolgen van de landbouwontwikkeling op de biodiversiteit in te passen in een TA onderzoek.
6. De Raad adviseert meer aandacht aan TA impactstudies te besteden en de onderzoeksresultaten hiervan te verspreiden.

3.3.2 Globale economie en internationaal landbouwonderzoek

1. De globalisering van de economie heeft verstrekende gevolgen voor de minder financieel draagkrachtige boeren die uiteindelijk de doelgroep zijn van de CGIAR..
2. Het beleid tegenover het CGIAR moet ingepast worden binnen een algemeen beleid gericht op voedselzekerheid.

3.3.3 De kloof tussen planning en uitvoering - de erfenissen uit het verleden

1. Tot nu toe heeft de CGIAR in sommige NGO-milieus de naam van een van de wereld vervreemd wetenschappelijk instituut te zijn dat ongevoelig is voor bekommernissen over het familiaal boerenbedrijf, het milieu en de armoede.
2. Het voorliggende plan tracht aan deze bekommernissen tegemoet te komen.
3. Opdat dit plan daadwerkelijk uitgevoerd wordt, en niet enkel zijn resultaten haalt maar ook de doelstellingen bereikt, lijkt het voor de Raad aangewezen

---

om een budget te voorzien voor evaluatie van de aangehaalde aspecten van de werking.

3.3.4 De institutionele uitbouw van de CGIAR

1. Tot nu toe werd de CGIAR gedomineerd door de geïndustrialiseerde landen. De Raad adviseert erop toe te zien dat experts uit ontwikkelingslanden en lokale overheden meer impact krijgen op de organisatie, dit zonder de doelstellingen van de donoren en de CGIAR uit het oog te verliezen.
2. Indien België een duidelijke stem hierin wil hebben is naast de bijdrage (Momenteel draagt België 1.8 % bij tot het totale budget van CGIAR. Daarmee komen zij als donorland op de 13 de plaats) noodzakelijk vanuit een eigen visie een inbreng te hebben, en een duidelijk mandaat voor de Belgische vertegenwoordigers. Het versterken van de CGIAR-cel binnen het ABOS is noodzakelijk.
3. De Raad vraagt erop toe te zien dat een daadwerkelijke deelname van de betrokkenen wordt nagestreefd.
4. Dit houdt in dat de CGIAR samenwerking tussen de representatieve boerenorganisaties, de Nationale Onderzoeksinstituten (Nars) en de plaatselijke NGO's stimuleert.
5. Op internationaal niveau is het moeilijk om een directe participatie te verwezenlijken. De Raad vraagt dat de CGIAR participatieve procedures zou inbouwen bij zijn steun aan de NARS's. Op die manier komt er een effectieve getrapte participatie tot stand. Daarom stelt de Raad voor dat in de Raden van Beheer vertegenwoordigers van de NGO's zouden opgenomen worden.
6. Daarnaast moet er op aangedrongen worden dat wetenschappers van de CGIAR betere contacten opbouwen met de NARS en de boeren. NGO's zouden hier een belangrijke bijdrage kunnen leveren.

4. Participatie bij de beoordeling van de CGIAR - bijdrage.

4.1 De rol van de verschillende actoren in een democratisch proces

1. De raad stelt dat participatie een absolute voorwaarde is om tot de uitvoering van Agenda 21 en bijkomende verdragen te komen. De rol die de civiele maatschappij hierin moet spelen wordt in Agenda 21 uitvoerig behandeld.
2. De Federale Raad is de weerspiegeling van de civiele maatschappij en moet als zodanig zijn rol vervullen zoals deze bij wet is vastgelegd.
3. Door de samenwerking met een adviesraad wordt een transparante procedure geïnstitutionaliseerd.
4. Om deze transparantie te bevorderen staat de Raad erop dat, indien haar advies niet gevolgd wordt, hiervan verantwoording wordt afgelegd, zoals ook voorzien in de wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling.

4.2 De voorgestelde beslissingsprocedure

1. De vooropgestelde beslissingsprocedure volgt deze principes. De Raad geeft

---

dus een positief advies erover op voorwaarde dat er enkele aanpassingen worden gemaakt.

4.2.1 De onderzoeksagenda (Research agenda) wordt voorgelegd aan de Raad, de universiteiten en aan andere relevante actoren.

1. Meer specificering hierbij wordt gewenst. In de eerste plaats vraagt de Raad te preciseren wie er allemaal advies zal leveren. Indien men te veel geïsoleerde groepen interpelleert, bestaat het gevaar dat door het gebrek aan eenheid in visie, de adviesprocedure slechts fragmentaire antwoorden geeft en men vanuit de overheid een "verdeel- en heerspolitiek" kan voeren.
2. De Raad vertegenwoordigt de civiele maatschappij in al zijn facetten.
3. Door de samenstelling van de Raad is haar advies van een andere orde dan deze van meer gespecialiseerde groepen die in veel gevallen directe belangen hebben.

4.2.2 Informatie m.b.t. de onderzoekscapaciteiten

1. De onderzoekscapaciteiten van de Belgische universiteiten die relevant is voor de samenwerking met CGIAR , worden binnen de adviesprocedure opgevraagd.
2. De Raad vraagt om deze informatieronde buiten de adviesprocedure te houden en met de informatie een openbare databank op te zetten.
3. Deze informatie is relevant voor een degelijke werking van de Raad en dient daarom opgenomen te worden in de "metadatabank duurzame ontwikkeling, die bij de DWTC (Dienst voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele aangelegenheden) wordt ontwikkeld¹. Het lijkt de Raad logisch dat in deze databank ook de onderzoekscapaciteiten van NGO's en boerenorganisaties worden opgenomen. Zij bezitten immers de noodzakelijke terreinkennis om landbouwbeleid te analyseren.

4.2.3 Opvolging van het advies

1. Dit advies moet de aanzet zijn voor een dialoog rond het te voeren beleid. Er moet op toegezien worden dat de structuur niet te belastend wordt voor een vlotte werking. Een transparante en soepele advies- en informatiestructuur moet toelaten ook de andere sectoren van de OSW te volgen.
2. Daarom moet de Raad in de eerste plaats ingelicht worden over het gebruik van het advies door de overheid. De evaluatie van de Belgische bijdrage en de bereikte resultaten moeten periodiek openbaar gemaakt worden.
3. De onderzoeksagenda beslaat de periode 1998-2000. Het is daarom aangewezen om begin 1999 de bespreking voor de volgende onderzoeksagenda aan te vangen met als vertrekbasis een evaluatie van de bijdrage.

---

¹ Een basis hiervoor werd reeds gelegd met de "Annuaire du potentiel belge en matière d'étude et de conservation de la biodiversité", 1995, une étude réalisé sous contrat avec le Ministère de la Santé Publique et de l'Environnement.

---

5. De financiering van het CGIAR

5.1 Aandeel van het onderzoek in het totale programma Ontwikkelingssamenwerking

1. De huidige bijdrage voor het CGIAR is 220,5 Miljoen BEF/jaar. Dit is 34 % van de bijdragen tot de internationale landbouw- en voedselorganisaties (654 miljoen, inclusief CGIAR). Dit betekent 1.25 % van de totale ABOS-hulp (17601 miljoen) en 0.8 % van de totale ODA (Official Development Aid) (27.677 miljoen).
2. Uit de voorliggende cijfers is het onmogelijk om het totale aandeel van landbouw en voedsel in de totale hulp (directe en indirecte hulp) op te maken. Daarenboven is het moeilijk om het precieze aandeel van onderzoek binnen de hele sector te schatten.
3. Aangezien landbouw en plattelandsontwikkeling een van de prioritaire sectoren is, lijkt het de Raad belangrijk om een redelijk aandeel van het budget aan landbouwonderzoek te besteden.
4. Aangezien het Toekomstplan de mens centraal wil plaatsen, zal dit in de eerste plaats naar de lokale onderzoeksinspanningen moeten gaan: nationale onderzoekscentra en adaptief onderzoek op projectniveau. Deze inspanningen gebeuren momenteel via IFAD (International Fund for Agricultural Development), het FAO (Food and Agricultural Organisation of the United Nations) en door een aantal directe en indirecte projecten. Het CGIAR vormt een schakel in de totale keten van inspanningen voor plattelandsontwikkeling, naast de andere multilaterale inspanningen, bilaterale projecten en indirecte projecten.
5. Om ontwikkeling ook in de toekomst mogelijk te maken zal de internationale inspanning echter cruciaal zijn, vooral voor de minst ontwikkelde landen.
6. De Raad vraagt daarom om een grondige analyse waarbij deze cijfers afgewogen worden tegen de totale landbouwinspanningen binnen ODA en ABOS en tegenover de andere landbouwonderzoeksinspanningen door het ABOS.
7. Voor de huidige onderzoeksagenda adviseert de Raad om het huidige aandeel van het totale budget niet te verhogen en een grondige evaluatie van de bestedingen te maken. Hierbij is een evaluatie van de bereikte doelstellingen belangrijker dan de boekhoudkundige evaluatie.
8. Op basis van die evaluatie zal men kunnen nagaan welke bijdrage CGIAR levert tot de doelstellingen van het Belgische beleid. Indien deze evaluatie positief is, kan er eventueel overgegaan worden tot een verhoging van de bijdrage.
9. De Raad adviseert om het geheel van de ontwikkelingshulp met betrekking tot de plattelandsontwikkeling in kaart te brengen, waarbij men zowel inhoudelijk als financieel aangeeft welk aandeel er per uitvoerder (Multilaterale organisaties, bilateraal, NGO's) en per onderwerp wordt uitgegeven (projecten met de bevolking, internationaal onderzoek, institutionele hulp, adaptatief onderzoek)
10. De Raad vraagt voor de ontwikkelingslanden naast een financiering voor internationaal landbouwonderzoek ook een beleid tegenover nationaal landbouwonderzoek, adaptatief onderzoek op projectniveau en onderzoek

---

dat verricht wordt door NGO's, te formuleren.

5.2 Huidige prioriteiten voor onderzoek

1. Sinds 1993 concentreert de bijdrage van het ABOS zich op 6 interventiedomeinen:
  - biotechnologie
  - bananen
  - rijst
  - trypanosoma en East Coast Fever
  - Institution building & socio-economie
  - fytopathologie
2. Dit betekende een effectieve beperking van de interventiedomeinen.
3. De voorwaardelijke (restricted) bijdrage gebeurt in deze domeinen. De onderzoeksvoorstellen komen van de Centra zelf. Zij stellen in hun project een samenwerking met een Belgisch laboratorium voor. Gemiddeld zal ongeveer 50 % van het budget de Belgische partner ten goede komen.
4. Naast de voorwaardelijke bijdrage ontvangen de centra een bijdrage om hun eigen werking en hun eigen onderzoek te bekostigen. Voor 2 delen voorwaardelijke bijdrage wordt 1 deel onvoorwaardelijk voorzien.
5. De projecten die ter financiering worden aangeboden passen dus in de lopende research agenda van de verschillende centra.
6. De Raad stelt vast dat bij de toekenning van de projecten in de huidige situatie de kwaliteit van het onderzoek de verdeling van de fondsen bepaalt, maar de band van sommige van deze interventiedomeinen met de huidige missie van het CGIAR en het Toekomstplan is niet duidelijk. Een aanpassing van de criteria aan de nieuwe missie van CGIAR (Lucarno, 1994) dringt zich nu op.
7. De Raad vraagt om voor de toekomst de toewijzing van fondsen op een andere basis te organiseren

5.3 Een doelgericht beleid

5.3.1 Inleiding

1. De Raad is voorstander van Ontwikkelingshulp die in de eerste plaats de ontwikkelingsdoelstellingen dient. Ongebonden hulp neemt hierin een voorname plaats in. Deze ongebondenheid betekent in de Belgische context dat er niet noodzakelijk bestellingen voor in België geplaatst moeten worden.
2. In de CGIAR-context spreekt men van "voorwaardelijke hulp" (restricted core), van zodra er een voorwaarde aan de bijdrage wordt verbonden.
3. Deze voorwaarden kunnen betrekking hebben op de plaats van besteding (welk centrum) op het programma, of op andere criteria. De samenwerking met de onderzoekscentra in het Noorden wordt in dit concept ingebouwd.
4. Opdat de doelstellingen van de CGIAR zo veel mogelijk zouden aansluiten bij die van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, en de positieve effecten op ons nationaal ontwikkelingsprogramma maximaal zouden zijn, lijkt het voor de

---

Raad in deze context aangewezen om toch verder voorwaardelijke hulp te geven.

5. Deze restricties zouden echter in de eerste plaats rond de Belgische beleidsdoelstellingen moeten draaien en pas in de tweede plaats de sterke punten van onze eigen onderzoekscentra benadrukken.
6. In principe sluiten de prioriteiten van het CGIAR aan bij die van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Maar, om meer impact te hebben op de richting die CGIAR uitgaat is het van belang verder te gaan met voorwaardelijke hulp. Deze hulp hoeft hierbij niet per se gebonden te zijn aan samenwerking met Belgische instellingen.

5.3.2 Objectief verifieerbare criteria voor de toewijzing van projecten

1. Bij het verhogen van de voorwaardelijke bijdrage voor de onderdelen van de onderzoeksagenda die het best overeenkomen met de Belgische prioriteiten, bereikt men meer de eigen doelstellingen.
2. Het logisch verband tussen de huidige bijdrage en de doelstellingen en prioriteiten van het toekomstplan is de Raad niet duidelijk. De Raad stelt vast dat momenteel enkel voorwaardelijke hulp gegeven wordt aan de sectoren waar de Belgische wetenschappelijke wereld sterk staat. Deze visie is te beperkt.
3. De Raad adviseert daarom nieuwe criteria voor steun aan de CGIAR door de administratie te laten uitwerken op basis van het toekomstplan, de sectoriele nota's en de bestaande en te ontwikkelen expertise. Enkele principes:

-
- Geleidelijke overgang naar de nieuwe criteria en behoud van kwaliteit van het onderzoek.
  - De eigen beleidsprioriteiten krijgen meer gewicht. Enkele aanbevelingen die eerder in dit advies werden aangehaald:
  - Prioriteit voor de armoedebestrijding. Het welzijn van de bevolking moet de uiteindelijke doelstelling zijn.
  - Integratie van de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling zoals o.a. biodiversiteit op ieder niveau van de werking. Dit leidt zowel tot een ruimere visie als tot meer diversiteit.
  - Participatie van de betrokkenen. Een redelijk gewicht moet gegeven worden binnen de besluitvorming aan de organisaties van de betrokkenen: hun overheid, boerenorganisaties en sommige NGO's.
  - Decentralisatie: de activiteiten moeten georganiseerd worden om zo goed mogelijk de doelstellingen te bereiken. Dit betekent in veel gevallen dat de Centra zelf niet meer op het voorplan zullen staan.
  - Aandacht aan landbouwsystemen in de concentratieregio's.
  - Beleidsondersteunend onderzoek.
  - Gewassen en technologie van uitzonderlijk belang voor de kleine familiebedrijven.
  - Steun voor de NARS.
  - Een eigen budget voor evaluatie van de Belgische bijdrage en informatiedoorstroming van en naar CGIAR.
  - Van het behoud van expertise gaat men naar de ontwikkeling van expertise.
4. De bijdrage kan daarbij geleverd worden aan specifieke projecten of meer algemeen aan programma's waarbij resultaatsverbintenissen zouden worden aangegaan.

5.3.3 Monitoring en evaluatie

1. De resultaten van CGIAR komen nog te weinig ten goede van de armen. Daarom moet er speciale aandacht besteed worden aan de interne en externe evaluatieprocedures van CGIAR, de werking van de NARS, die voor de doorstroming moeten instaan, en de participatie van de verschillende doelgroepen aan het besluitvormingsproces.
2. De Raad vraagt bijzondere aandacht om het CGIAR van dichtbij op te volgen. Daarbij zou het goed zijn om ook onafhankelijke gerenommeerde NGO's, te betrekken. Deze opvolging zal daarenboven de informatie-uitwisseling ten goede komen.
3. Om deze opvolging binnen het ABOS mogelijk te maken is een uitbreiding van de cel CGIAR binnen het ABOS noodzakelijk

5.3.4 Transparantie

1. Omwille van het democratisch gehalte vraagt de Raad een procedure met zo veel mogelijk openheid en transparantie. De participatie van het de civiele samenleving zal immers pas waar kunnen gemaakt worden als er een goede informatiedoorstroming bestaat. Voor de Raad is bijvoorbeeld te verkiezen om openlijk de samenwerking met Belgische partners in te schrijven dan deze samenwerking op een niet transparante manier tot stand te laten komen.

5.3.5 Het vormen en behouden van eigen expertise

1. De huidige prioriteiten werden in de eerste plaats opgesteld op basis van de

---

bestaande expertise.

2. Het belang van deze expertise is niet te onderschatten. Nochtans zou de Raad een dynamischer invalshoek verkiezen.
3. Daarbij wordt er naast bestaande expertise ruimte gelaten voor andere expertise of om nieuwe expertise op te bouwen in de domeinen die nauw aanleunen bij de wetenschappelijke ontwikkelingen en de noden van de Ontwikkelingssamenwerking.

6. Inhoud

1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING	1
3. RESEARCH AGENDA	2
3.1 WAAROM STEUN VERLENEN AAN EEN INTERNATIONALE ORGANISATIE.....	2
3.1.1 <i>Directe bijdrage tot het bereiken van de Belgische doelstellingen</i>	2
3.1.2 <i>Indirecte bijdrage tot het bereiken van de doelstellingen</i>	3
3.1.3 <i>Indirecte voordelen van de hulp</i>	5
3.2 BESPREKING VAN DE ONDERZOEKSAGENDA	5
3.2.1 <i>Probleemanalyse</i>	5
3.2.2 <i>Subsidiariteit van de werking</i>	5
3.2.3 <i>Doelstellingen van CGIAR, indicatoren en gewichten</i>	5
3.2.4 <i>Activiteiten</i>	6
3.2.5 <i>Concentratie per product en per sector</i>	7
3.2.6 <i>Het voorgestelde "Systemwide" onderzoek</i>	7
3.3 SPECIFIEKE AANDACHTSPUNTEN	7
3.3.1 <i>Biotechnologie</i>	7
3.3.2 <i>Globale economie en internationaal landbouwonderzoek</i>	8
3.3.3 <i>De kloof tussen planning en uitvoering - de erfenissen uit het verleden</i>	8
3.3.4 <i>De institutionele uitbouw van de CGIAR</i>	9
4. PARTICIPATIE BIJ DE BEOORDELING VAN DE CGIAR - BIJDRAGE	9
4.1 DE ROL VAN DE VERSCHILLENDE ACTOREN IN EEN DEMOCRATISCH PROCES	9
4.2 DE VOORGESTELDE BESLISSINGSPROCEDURE	9
4.2.1 <i>De onderzoeksagenda (Research agenda) wordt voorgelegd aan de Raad, de universiteiten en aan andere relevante actoren</i>	10
4.2.2 <i>Informatie m.b.t. de onderzoekscapaciteiten</i>	10
4.2.3 <i>Opvolging van het advies</i>	10
5. DE FINANCIERING VAN HET CGIAR	11
5.1 AANDEEL VAN HET ONDERZOEK IN HET TOTALE PROGRAMMA ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	11
5.2 HUIDIGE PRIORITEITEN VOOR ONDERZOEK	12
5.3 EEN DOELGERICHT BELEID.....	12
5.3.1 <i>Inleiding</i>	12
5.3.2 <i>Objectief verifieerbare criteria voor de toewijzing van projecten</i>	13
5.3.3 <i>Monitoring en evaluatie</i>	14
5.3.4 <i>Transparantie</i>	14
5.3.5 <i>Het vormen en behouden van eigen expertise</i>	14
6. INHOUD	16
7. BIJLAGE 1: MEDEWERKERS AAN HET ADVIES	17
7.1 LEDEN VAN DE WERKGROEP	17
7.2 EXPERTEN DIE GEHOORD WERDEN TER VOORBEREIDING VAN DIT ADVIES	17
8. BIJLAGE 2: ADVIESVRAAG	17

7. Bijlage 1: Medewerkers aan het advies

7.1 Leden van de werkgroep

- . - Dhr. DE SMEDT Jan, Voorzitter (Wereldsolidariteit)

<ul style="list-style-type: none"> . - Dhr. ARYS H. (Kabinet Minister PINXTEN) . - Dhr. BERLOZNIK R. (VITO) . - Dhr. BEYERS Fons - Belgische Boerenbond . - Dhr. DUMONT H. - UG . - Dhr. GOOSSENS Fr. (KUL) . - Dhr. HENS Luc (V.U.B.) . - Dhr. LIEVENS Tomas (Kab. O.S.) . - Dhr. PANIS (K.U.Leuven - Tropische Plantenteelt) . - Dhr. PAUWELS Johan (NCOS) . - Dhr. POPPE, Marcel (B.B.L.) . - Dhr. ROBBRECHT (vervangt dhr. RAMELOO) . - Dhr. SAS Luc (A.B.O.S.) . - Dhr. VANOPPEN Jan (COOPIBO) . - Dhr. VERSCHURE Han (K.U.L.) . - Dhr. ZIARKO, W (DWTC/SSTC) . - M. BAUTE Pascal (Cabinet YLIEFF (représente M. VAN GOETHEM) . - M. HENRY - SSTC/DWTC . - M. JAMART Georges (S.S.T.C.) 	<ul style="list-style-type: none"> . - M. LAITAT Eric (Gembloux) . - M. MERGEAI Guy - Faculté universitaire des Sciences agronomiques de Gembloux . - M. POZNANSKI Marek - CSA . - M. RENAULT Jean (Min. Classes Moyennes et Agricultures) . - M. TAYMANS, André (Représentant Permanent auprès de l'Union Européenne) . - M. VAN LANGENHOVE, Luc (DWTC) . - M. van YPERSELE Jean-Pascal (UCL) . - M. VANDERCAM François - S.O.S. Faim . - M. ZACCAI - I.E.W. . - Mevr. BILMEYER Katrin - B.B.L. . - Mevr. DECADT Brigitte (DWTC/SSTC) . - Mevr. LEURIN Els - ACW . - Mevr. VAN DONGEN, Hilde (D.W.T.C.) . - Mme A. C. DEWEZ - Jeunes Alliances Paysannes . - Mme BEYS Betty - PAN/CSA . - Mme HENRY Nicole (SSTC/DWTC) . - Mme MERTENS Catherine (CNDD) . - Mme PANNEELS Anne - F.G.T.B.
--	---

7.2 Experten die gehoord werden ter voorbereiding van dit advies

- Guido Grijseels (adjunct secretaris van het Technical advisory Body)
Toelichting bij de voorliggende Research Agenda
- Henk Hobbelinck (Vertegenwoordiger GRAIN)
De visie van GRAIN op de werking van CGIAR
- Professor Schell (Directeur Max Planck Institut)
Kansen en gevaren van biotechnologie
- Luc Sas (bevoegd ambtenaar ABOS)
De samenwerking tussen ABOS en de CGIAR

Bijlage 2: adviesvraag

*De Staatssecretaris
voor Ontwikkelingssamenwerking,
toegevoegd aan de Eerste Minister.*

Doc. 8
Brussel, 10-04-1997

Aan Zijne Koninklijke Hoogheid
Prins Filip
Voorzitter NRDO
Paleis

1000 BRUSSEL

442/RTM
10.4.97

Monseigneur,

Betreft : CGIAR

De CGIAR is een van de programma's waaraan ik bijzonder veel belang hecht en dat zich situeert in het domein duurzame ontwikkeling. Gezien de grote expertise van de NRDO op dit vlak, zou ik U om volgend advies willen verzoeken.

Landbouwkundig onderzoek is een essentiële bouwsteen in het streven naar een mondiale voedselzekerheid. 'The Consultative Group on International Agricultural Research' is een vooraanstaande speler op dit domein. Het Departement Ontwikkelingssamenwerking ondersteunt daarom de CGIAR sinds zijn oprichting in 1971.

Het Departement Ontwikkelingssamenwerking onderneemt vandaag een evaluatie van haar bijdrage aan de CGIAR en wenst in dit kader een advies te vragen aan de relevante Belgische actoren terzake en bijgevolg in de eerste plaats aan de NRDO.

Het gevraagde advies behelst drie domeinen.

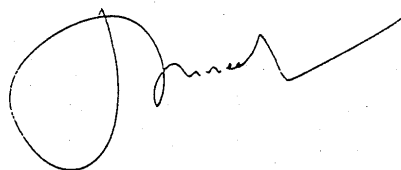
- 1 Het basisdocument van de CGIAR is de Agreed Research Agenda (ARA), die de CGIAR-strategie en -prioriteiten reflecteert en de onderzoeksdomeinen waarin bij uitstek zal geïnvesteerd worden. Uit de ARA worden de bijdragen per centrum en de Mid Term Plans* per centrum afgeleid.

* de Mid Term Plans per centrum zijn beschikbaar

- 2 In bijlage vindt U een stroomschema waarin wordt weergegeven hoe het Departement Ontwikkelingssamenwerking haar CGIAR-bijdrage zal opvolgen. Dit stroomschema reflecteert de belangrijkste in acht te nemen fases in het proces van afhandeling van het CGIAR-dossier door het ABOS. Dit stroomschema dient opgevat te worden als een dynamisch gegeven dat kan geactiveerd worden wanneer enerzijds wijzigingen worden aangebracht in de Research Agenda of wanneer anderzijds belangrijke wijzigingen optreden in de componenten van het beschreven proces.
- 3 De bijdragen van donoren aan de CGIAR kunnen als 'unrestricted core' (ongebonden) of 'restricted core' (gebonden) worden gegeven. De vraag stelt zich welke de optimale verhouding is tussen 'unrestricted' en 'restricted' bijdragen. ?

Aan de Belgische universitaire wereld wordt hetzelfde advies gevraagd, dat samen met het advies van de NRDO aan de basis zal liggen van het toekomstige beleid dat het Departement Ontwikkelingssamenwerking inzake de CGIAR zal nastreven. Het advies wordt uiterlijk 15 juli verwacht.

Met bijzondere hoogachting,

Réginald MOREELS

SECRETARIAAT PRINS FILIP		
SECRETARIAT PRINCE PHILIPPE		
datum	03-04-1997	
Nr	IN	OUT
Nº	534 5-20	M.R.D.O.